

Miljö- och energidepartementet
Klimatenheten

Stockholm
2017-10-03

Ert dnr
M2017/01407/KI

Vårt dnr
2017/094

Remissvar

Vem har ansvaret? Klimatanpassningsutredningens betänkande (SOU 2017:42)

Näringslivets Regelrådet NNR har beretts möjlighet att yttra sig över ovanstående förslag och önskar lämna följande synpunkter.

Utredningens avgränsning

Utredningens uppdrag har varit att klarlägga ansvarsfördelningen mellan stat, kommun, landsting och andra för all mark och alla klimateffekter. Utredningen har dock valt att avgränsa sitt uppdrag till det område som benämns bebyggelse och byggnader. Vidare till översvämning, ras, skred och erosion. NNR finner det viktigt att samtliga huvudområden utreds för att en helhetsbild ska kunna erhållas över fördelningen av ansvar för viktiga klimatanpassningsåtgärder över alla områden. Risken med att begränsa utredningen till endast ett av huvudområdena anser NNR vara att samspelet mellan olika områden missas. Att t.ex. viktiga områden såsom mark för skogsbruk och livsmedelsproduktion lämnats utanför utredningen innebär exempelvis att det saknas i utredningen hur en klimatanpassad och säker livsmedelsproduktion ska åstadkommas. Det innebär också att de förslag som lämnas inte fångar in de viktiga frågorna kring samspelet mellan landsbygd och stad. Enligt NNR behöver även övriga områden utredas, och hur dessa samspelar, för att en komplett bild ska kunna erhållas över behovet av klimatanpassningsåtgärder.

Förslag om retroaktivt bygglovsförbud

I utredningen anges att det på sikt måste till en omprövning av äldre riskfyllda detaljplaner. Utredningen anser dock att fokus nu istället bör ligga på det omfattande analysarbete i översiktsplanen som krävs och resurser användas till detta. Om detta inte leder till en frivillig omprövning av äldre detaljplaner anser utredaren att lagstiftning om obligatorisk omprövning bör övervägas i ett senare skede. Utredaren föreslår därför istället att det i Plan- och bygglagen (PBL) införs ett undantag som anger att en ansökan om bygglov efter genomförandetiden alltid får avslås om det finns en uppenbar risk för skador på fastigheten eller byggnadsverket på grund av översvämning, ras, skred eller erosion. Enligt NNR är förslaget inte i överensstämmelse med äganderätten då det kan begränsa byggrätten. Det är också en särreglering då det går emot huvudregeln i Plan- och bygglagen om att potentiella byggnader som uppfyller kraven i Boverkets byggregler (BBR) och detaljplan ska få byggas. Grundfunktionssättet i PBL frångås därmed. En stor brist är också att det saknas en närmare analys av vilka ekonomiska effekter förslaget kan innebära för fastighetsägare och hur

kommande detaljplaner kan komma att påverkas. Utöver ovanstående vill NNR även uppmärksamma om att förslaget om ett retroaktivt bygglovsförbud kan slå undan möjligheten till effektivisering genom digitalisering av bygglovshantering. Detta då det enligt uppgift kan bli nästintill omöjligt att bygga en digital tjänst för bygglovshantering om kommuner ges möjlighet att i strid med detaljplan neka bygglov. NNR avstyrker förslaget.

Krav på analys i översiktsplanen

Utredningen föreslår vidare att det införs ett uttryckligt krav mot kommunerna om att i översiktsplanen ange en analys om riskerna för översvämning, ras, skred och erosion för bebyggelse och byggnadsverk samt en strategi för hur dessa skador kan minskas eller förhindras. För att undvika onödiga olikheter i tillämpningen mellan kommuner finner NNR det viktigt att det från nationellt håll fastställs exempelvis vilka nivåer, årtal och scenarier som kommunerna ska utgå från i sina analyser. Den föreslagna nationella strategin och tillsynsvägledningen som ska tas fram av den myndighet som ges det samordnande ansvaret för klimatanpassningsarbetet blir i detta sammanhang viktiga.

Förslag om att delar av ansvaret för vattentjänster ska kunna åläggas fastighetsägare

Det föreslås i utredningen att det i vattentjänstlagen införs en möjlighet att kräva att fastighetsägarna ska ta hand om eller fördröja viss del av dagvattnet på fastigheten. Detta trots att det framgår av utredningen att det är oklart om befintligt regelverk redan medger att kommuner kan besluta om föreskrifter med sådant krav. NNR vill uppmärksamma om att det saknas såväl en redogörelse av vilka konsekvenser förslaget kan få för fastighetsägare som en analys av eventuella alternativa lösningar som kan uppnå syftet på ett mer kostnadseffektivt sätt. Enligt NNR är det därmed inte visat att behov finns av denna regel eller att förslaget är det mest kostnadseffektiva givet det man vill uppnå. NNR avstyrker förslaget.

Konsekvensutredningen

NNR finner att det i kommittédirektivet tydliggjorts vad som förväntas av utredningen avseende konsekvensanalyser. Det har också i detta uppmärksamats att arbetet med konsekvensanalysen ska påbörjas tidigt i arbetet och genomföras av eller med stöd av personer med dokumenterad kompetens inom området samhällsekonomisk analys.

Enligt NNR saknar konsekvensutredningen väsentliga delar. Det har exempelvis inte utretts om några alternativa lösningar till de regler som föreslås hade varit möjliga och mer kostnadseffektiva givet det man vill uppnå. Exempelvis har det beträffande förslaget om delat ansvar för VA-tjänster inte utretts om en alternativ lösning baserat på s.k. private/public partnership hade varit mer effektivt. Inte heller har incitamentsbaserade system undersökts närmare.

De kostnadsberäkningar som presenteras i utredningen är av övergripande karaktär. Det anges i betänkandet att dessa har tagits fram i syfte att ge en bild av de kostnader som klimatanpassningsarbete utgör och således bidra till ökad förståelse för omfattningen av problembilden som följer av ett förändrat klimat. Beräkningarna av kostnaderna beskrivs ha baserats på offentligt material av redan genomförda eller planerade klimatanpassningsåtgärder.

NNR finner dock att det helt saknas beräkningar av kostnaderna av de olika specifika regelförslagen för berörda företag. Med detta anser NNR att det saknas ett underlag för att

bedöma om de samhällsekonomiska fördelarna överstiger kostnaderna beträffande de förslag som lämnas. NNR ifrågasätter därmed och anser att det saknas grund för de påståenden som görs om att de samhällsekonomiska fördelarna överstiger nackdelarna beträffande bl.a. förslaget om att krav ska kunna ställas på fastighetsägare att ta hand om eller fördröja viss del av dagvattnet på fastigheten.

Som angetts inledningsvis innebär utredningens avgränsningar att ingen sammantagen bild erhålls med denna över vilka klimatanpassningsåtgärder som behövs för hela Sverige och alla områden och hur dessa måste samspela för att ett optimalt resultat ska kunna erhållas.

Enligt NNR har inte utredningen gjort vare sig vad kommittédirektivet stipulerar eller vad befintligt regelverk kräver avseende konsekvensanalyser. NNR finner därmed att utredningen inte har fullgjort sitt uppdrag.

NNR anser med anledning av ovanstående brister att det inte går att bedöma om de förslag som lämnas är de mest kostnadseffektiva givet det man vill uppnå. NNR avstyrker därför förslaget.

Näringslivets Regelnämnd NNR

Christina Fors